

NALICZANIE OPŁAT ZA KORZYSTANIE ZE ŚRODOWISKA W ODNIESIENIU DO ŚRODKÓW DEZYNFEKCYJNYCH UŻYWANYCH PRZEZ SPÓŁKI KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ DLA OCHRONY ŻYCIA I ZDROWIA PASAŻERÓW

Marcin Maciocha - Radca Prawny MDS Kancelaria

W marcu tego roku całe nasze środowisko zelektryzowane zostało informacją, że w zaleceniach pokontrolnych w jednej z kontrolowanych firm przewozowych zwrócono uwagę na nieodprowadzanie opłat z tytułu ochrony środowiska za używanie w pojazdach środków dezynfekujących. Wzbudziło to nasze zdumienie, gdyż w ten sposób najbardziej poszkodowani staliby się ci operatorzy, którzy najenergiczniej wdrożyli środki walki z zagrożeniem pandemicznym w środkach komunikacji miejskiej. Ta kontrowersyjna i zaskakująca informacja spowodowała zamówienie ekspertyzy prawnej w tym zakresie. Pełny tekst ekspertyzy z dnia 29.03.2021 r. publikujemy poniżej z zachowaniem oryginalnego numerowania akapitów.

I. WSTĘP - ZAGADNIENIA PRAWNE

1. Przedmiotem niniejszej analizy prawnej jest rozstrzygnięcie wątpliwości w zakresie zagadnienia dotyczącego naliczania opłat za korzystanie ze środowiska w odniesieniu do środków dezynfekcyjnych używanych przez spółki komunikacji miejskiej dla ochrony życia i zdrowia pasażerów korzystających z publicznego transportu zbiorowego.
2. W szczególności w ramach niniejszej opinii dokonano odpowiedzi na pytanie:
  - a) czy spółki komunikacji miejskiej podlegają przepisom POŚ w zakresie ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska w związku z korzystaniem przez nie przy odkażaniu po-

wierzchni autobusów (w związku z czynnościami przeciwdziałającymi rozprzestrzenieniu się pandemii Covid – 19) ze środków dezynfekujących (emisja LZO);

- b) czy ww. działania można potraktować jako wykonywanie działalności ratowniczej?

II. STAN PRAWNY

3. Podstawą sformułowania wniosków zawartych w niniejszej opinii są m.in. następujące akty prawne **według ich aktualnego na dzień sporządzenia niniejszej opinii brzmienia:**
  - a) Ustawa z dnia z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska – zwana dalej „Prawo ochrony środowiska” lub „POŚ”

- b) Ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.
- c) Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej.
- d) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie „zasad techniki prawodawczej” z dnia 20 czerwca 2002 r. (Dz.U. Nr 100, poz. 908) tj. z dnia 29 lutego 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 283)- dalej jako „ZTP”

III. ANALIZA PRAWNA

4. Zgodnie z art. 285 ustawy - Prawo ochrony środowiska opłata za korzystanie ze środowiska, za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza ponosi się za wszystkie substancje wprowadzone do powietrza w danym okresie rozliczeniowym, także wprowadzane w sposób niezorganizowany i dotyczy to również wykorzystania środków dezynfekcyjnych (emisja LZO). Opłata za rok 2020 będzie rozliczona w roku 2021 na podstawie wielkości rocznej rzeczywistej emisji określonej w raporcie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji oraz należy ją uwzględnić w „zbiorczym zestawieniu informacji o zakresie korzystania ze środowiska oraz wysokości należnych opłat”.
5. **W art. 2 pkt 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej dokonano (na potrzeby wyłącznie tego aktu prawnego)** zdefiniowania pojęcia działań ratowniczych - rozumie się przez to każdą czynność podjętą w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidację przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;
6. Jednocześnie zgodnie z art. 2 ust. 2 pkt 2) POŚ przepisów ustawy nie stosuje się także w zakresie ponoszenia opłat w razie prowadzenia działań ratowniczych. Przepis ten jednakże w żadnym miejscu nie wskazuje, że przez pojęcie działań ratowniczych rozumie się czynności zdefiniowane w art. 2 pkt 2) ustawy o ochronie przeciwpożarowej.
7. Tym samym nie można w sposób bezrefleksyjny dokonywać przeniesienia definicji obowiązującej na gruncie przepisów przeciwpożarowych do stanów prawnych regulowanych przepisami POŚ.
8. Zasady tworzenia aktów prawnych w sposób precyzyjny przesądzają kiedy i w jaki sposób należy korzystać z definicji ustawowych.
9. Zgodnie z § 146 ZTP W ustawie lub innym akcie normatywnym formułuje się definicję danego określenia, jeżeli:
  - 1) dane określenie jest wieloznaczne;
  - 2) dane określenie jest nieostre, a jest pożądane ograniczenie jego nieostrości;
  - 3) znaczenie danego określenia nie jest powszechnie zrozumiałe;
  - 4) ze względu na dziedzinę regulowanych spraw istnieje potrzeba ustalenia nowego znaczenia danego określenia.
10. Jeżeli określenie wieloznaczne występuje tylko w jednym przepisie prawnym, jego definicję formułuje się tylko w przypadku, gdy wieloznaczności nie eliminuje zamieszczenie go w odpowiednim kontekście językowym.
11. Zgodnie zaś z § 147 ZTP jeżeli w ustawie lub innym akcie normatywnym ustalono znaczenie danego określenia w drodze definicji, **w obrębie tego aktu nie wolno posługiwać się tym określeniem w innym znaczeniu.** Jeżeli zachodzi konieczność odstąpienia od zasady wyrażonej w ust. 1, wyraźnie podaje się inne znaczenie danego określenia i ustala się jego zakres odniesienia.
12. Z powyższego wynika a contrario oczywisty wniosek, że w obrębie innego aktu prawnego dane sformułowanie po pierwsze może mieć zupełnie inne znaczenie a po drugie, że nie można definicji z jednego aktu prawnego odnosić (bez odpowiedniego odniesienia) do sformułowań w innym akcie prawnym.
13. Ustawodawca (zakładając paradygmat racjonalnego ustawodawcy) nie wprowadził do POŚ definicji działań ratowniczych. Uznał więc, że pojęcie to:
  - a) nie jest wieloznaczne,
  - b) nie jest nieostre,
  - c) jest powszechnie zrozumiałe,
  - d) nie istnieje potrzeba ustalenia nowego znaczenia tego określenia.
14. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym na terenie kraju mamy do czynienia ze stanem epidemii. Zgodnie z legalną definicją stan ten to sytuacja prawna wprowadzona na danym obszarze w związku z wystąpieniem epidemii w celu podjęcia określonych w ustawie działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych dla zminimalizowania skutków epidemii.
15. Epidemia jest z kolei stan w którym występują na danym obszarze zakażenia lub zachorowania na

chorobę zakaźną w liczbie wyraźnie większej niż we wcześniejszym okresie albo wystąpienie zakażeń lub chorób zakaźnych dotychczas niewystępujących. Stan ten w skutkowało regularnym wydawaniem w oparciu przepisy ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi rozporządzeń wykonawczych oraz wytycznych przez GIS oraz Sanepid.

16. Zgodnie z obowiązującymi w 2020 roku zaleceniami¹ operator publicznego transportu zbiorowego był zobowiązany do czynności:
- Ozonowanie pojazdu lub dezynfekcja z użyciem alternatywnej metody po zakończeniu przewozu każdego dnia.
  - Regularne mycie i dezynfekcja, stosownie do potrzeb, powierzchni dotykowych w pojeździe podczas przerw w pracy pojazdu, nie mniej niż 2 razy dziennie.
  - W razie konieczności zwiększenie częstotliwości kursowania pojazdów w godzinach szczytu komunikacyjnego.
  - W przypadku szkolnych przewozów autobusowych, zapewnienie środków do dezynfekcji rąk przy wsiadaniu do pojazdu i po jego opuszczeniu przez pasażerów.
  - Zapewnienie dla pasażerów środków do dezynfekcji na terminalach, dworcach autobusowych, z których odjeżdżają i przyjeżdżają pojazdy komunikacji publicznej.
17. W związku z powyższym skoro operatorzy komunikacji miejskiej byli zobowiązani do prowadzenia odpowiednich działań w związku ze stanem epidemii, to jak najbardziej wykonywali czynności ra-

townicze, które to miały na celu ochronę życia i zdrowia ludzi.

18. Zgodnie z definicją słownikową **ratownictwo to nic innego niż ogół środków i metod ratowania życia ludzkiego i niesienia pomocy w warunkach zagrożenia.**
19. **Ww. słownikowa definicja de facto niewiele różni się od definicji z ustawy o ochronie przeciwpożarowej, gdzie także jest mowa o ochronie życia i zdrowia ale także o każdej czynności, która miałaby zapobiec miejscowym zagrożeniom.**
20. Niewątpliwie dezynfekcja pojazdów komunikacji miejskiej odbywająca się w trwającym stanie epidemii wg wytycznych GIS oraz Sanepid wpisuje się zarówno w definicję słownikową ratownictwa jak i tym bardziej w definicję z ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

WNIOSKI

1. Podsumowując:
- Operatorzy komunikacji miejskiej wykonując dezynfekcję pojazdów w ramach działań mających na celu ochronę życia i zdrowia ludzi (w oparciu o wytyczne GIS/Sanepid) w związku obowiązującym stanem epidemii wykonują działalność ratowniczą, o której mowa w art. 2 ust. 2 POŚ.**
  - W związku z powyższym operatorzy komunikacji miejskiej w ramach ww. działań nie ponoszą opłat za wprowadzane w zw. z ww. działaniami substancje do powietrza. ■**

¹ <https://www.gov.pl/web/gis/zasady-bezpiecznego-korzystania-z-pojazdow-publicznego-transportu-zbiorowego-w-trakcie-epidemii-sars-cov-2-w-polsce-glowny-inspektorat-sanitarny-ministerstwo-zdrowia-ministerstwo>